

ПРОФЕСІЙНА СПІЛКА РОБІТНИКІВ
МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

MARINE TRANSPORT WORKERS'
TRADE UNION OF UKRAINE

№ 01 - 304 від 15.12.2021 р.

Міністерство інфраструктури України

Професійною спілкою робітників морського транспорту України (далі – ПРМТУ) опрацьовано проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про звання осіб командного складу морських суден та порядок їх присвоєння» (далі – проєкт Положення про звання), який розміщено для ознайомлення на офіційному веб-сайті Міністерства інфраструктури України, за результатами чого повідомляємо наступне.

ПРМТУ не підтримує проєкт Положення про звання у запропонованій редакції та вважає необхідним провести його суттєве доопрацювання з огляду на наступне.

1. Пунктом 15 проєкту Положення про звання визначається, що присвоєння звання особі командного складу або його повторне підтвердження (Revalidation) здійснюється шляхом подання заяви та документів в електронній формі за допомогою програмного забезпечення **засобів інформаційно-телекомунікаційної системи** (далі – ІТС) або в паперовій/електронній формі шляхом особистого звернення до ДП «Моррічсервіс».

Однак, проєкт Положення про звання не визначає, **яка саме інформаційно-телекомунікаційна система буде використовуватися для забезпечення електронного документообігу**. Залишаються не визначеними вимоги до захисту інформації, власників та розпорядників інформації, технічного адміністратора ІТС, порядок та умови взаємодії з іншими державними реєстрами.

За наявною в ПРМТУ, Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України не проводилась державна експертиза комплексної системи захисту інформації (далі – КСЗІ) жодної ІТС, що на цей час функціонує або може функціонувати для надання послуг громадянам України – морякам у сфері оцінки їх компетентності, видачі кваліфікаційних документів моряків та захищеного збереження відомостей даних про видані документи.

+380482 42 99 01
+380482 42 99 02

65062, м.Одеса,
Гагаринське плато, 5-Б,
приміщення 1

mtwtu.org.ua
office@mtwtu.org.ua

IBAN UA 51 300614 0000026003500315201
у АТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК"
код ЄДРПОУ 02659447

Така правова невизначеність утворює надвисокі ризики порушення прав моряків на захист персональних даних, а також можливості для неконтрольованого зовнішнього втручання в роботу ІТС з боку третіх осіб.

Враховуючи вищевикладене, ПРМТУ пропонує Мінінфраструктури одночасно з новою редакцією Положення про звання:

1) розробити та оприлюднити для громадського обговорення Порядок функціонування ІТС у сфері підготовки, оцінки компетентності моряків та видачі кваліфікаційних документів моряків, який у подальшому затвердити відповідним нормативно-правовим актом;

2) розробити, затвердити та оприлюднити План організаційно-технічних заходів із забезпечення проведення державної експертизи КСЗІ ІТС у сфері підготовки та дипломування моряків.

2. Державні кваліфікаційні комісії (далі – ДКК) отримують нові повноваження (ще до початку проведення засідання ДКК) з метою присвоєння звання або повторного підтвердження звання на новий термін.

Пунктом 17 проєкту Положення про звання визначається, що **саме ДКК приймає рішення про допуск до проходження іспиту або відмову у допуску.** Для цього, ДКК в одноденний термін з дати отримання заяви розглядає документи на відповідність вимогам, встановленим проєктом Положенням про звання, у тому числі **в частині наявності у кандидата схваленого стажу роботи на суднах, необхідного для присвоєння звання.**

При цьому, **рішення ДКК можуть бути оформлені лише у формі протоколів засідання ДКК,** у тому числі в частині рішення про допуск моряка до проходження іспиту.

З урахуванням одноденного терміну для прийняття рішення, **засідання ДКК для допуску кандидатів до складання іспитів з метою присвоєння звання повинні проводитися кожного робочого дня.**

Однак, слід звернути увагу на порядок формування складу ДКК, умови оплати праці голови та членів ДКК та їх відповідальність за прийняті рішення.

Так, єдиним нормативно-правовим актом, який регулює порядок формування складу ДКК є Порядок роботи Державних кваліфікаційних комісій, затверджений наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 07 травня 2007 р. № 377, зареєстрований в Міністерстві юстиції України

23 травня 2007 р. за № 529/13796 (в редакції станом на 09 грудня 2011 р.)
(далі – Порядок № 377).

Відповідно до пункту 1.4 Порядку № 377, **ДКК є незалежними колегіальними органами, які утворюються Інспекцією з питань підготовки та дипломування моряків (далі – ІПДМ) з метою визначення рівня професійної підготовленості моряків.**

Згідно з пунктом 3.1 цього ж Порядку, до складу ДКК входять голова та члени ДКК.

Відповідно до п. 3.2 Порядку № 377, документальне забезпечення роботи ДКК здійснюється секретарем ДКК, який призначається з числа працівників ІПДМ. **Секретар ДКК не є членом ДКК.**

Згідно з пунктом 5.5 Порядку № 377, **саме секретар ДКК відповідає за дотримання вимог чинного законодавства під час розгляду документів моряків та допуску моряків до засідання ДКК, підготовку матеріалів до розгляду комісіями відповідно до графіків їх проведення, забезпечення проведення перевірки на дійсність документів, що надаються моряками.**

Слід наголосити, що на цей час **голови та члени ДКК не є штатними робітниками ІПДМ** та залучаються до роботи у складі ДКК на підставі укладених з ними цивільно-правових договорів.

Відповідно до пункту 1.5 Порядку № 377, **не дозволяється будь-яке втручання у прийняття рішень членами ДКК стосовно кваліфікації моряків.**

ІПДМ забезпечує незалежність членів ДКК у прийнятті рішень.

Разом із тим, пунктом 23 проекту Положення про звання пропонується встановити, що **рішення ДКК про не підтвердження компетентності кандидата/моряка оскаржується до Голови Морської адміністрації або особи, що його заміщує, упродовж 10 робочих днів з дня отримання моряком сертифікату про результати іспиту, або до суду у порядку, встановленому законодавством.**

Таким чином, запропонована редакція проекту Положення про звання:

1) не визначає порядок оскарження рішення ДКК про відмову у допуску до проходження іспиту, а також не визначає терміну розгляду такої скарги;

2) визначає неналежний орган оскарження рішень ДКК, оскільки враховуючи норми Порядку № 377 будь-яке рішення Голови Морської адміністрації залишається необов'язковим для виконання для ДКК, які є незалежними у прийнятті рішень;

3) не визначає, чи буде рішення про задоволення скарги моряка підставою для допуску моряка до проходження іспиту або підставою для видачі моряку відповідного кваліфікаційного документа, не врегульовано порядок дій у таких випадках.

3. Проект Положення про звання визначає різний порядок та різних суб'єктів, які виконують завдання із схвалення стажу роботи на суднах для присвоєння звання та для повторного підтвердження звання.

Як зазначено вище, при присвоєнні звання розгляд документів моряків на відповідність вимогам Положення про звання здійснюється ДКК.

Водночас, відповідно до пункту 34 проекту Положення про звання при повторному підтвердженні звання **схвалення стажу роботи на суднах здійснюється уповноваженою особою Морської адміністрації та оформлюється довідкою щодо рішення про підтвердження/не підтвердження кваліфікації моряка.**

При цьому, виключно цим пунктом **визначаються умови, за яких моряку не може бути відмовлено у схваленні стажу роботи на суднах.**

Однак, **умови порядку схвалення стажу плавання повинні однаковим чином застосовуватися як для процедури повторного підтвердження кваліфікації, так і для процедури присвоєння звання (особливо в частині недопущення відмови у схваленні стажу роботи на суднах через помилки у заповненні послужної книжки моряка).**

4. Відповідно до пункту 14 проекту Положення про звання підтвердження компетентності здійснюється шляхом проходження іспиту у формі комп'ютерного тестування відповідно до Порядку реалізації експериментального проекту щодо проведення іспиту у формі комп'ютерного тестування для підтвердження кваліфікації моряків, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 червня 2021 р. № 734 (далі – Положення про експеримент), який передбачає **застосування** у термін до 01 березня 2023 року системи тестування Crew Evaluation System (CES) 6.0.

Однак, посадові особи Мінінфраструктури, Морської адміністрації та ІПДМ неодноразово публічно заявляли, що **система комп'ютерного тестування CES є одним із способів підтвердження кваліфікації в ДКК, поряд з яким одночасно застосовується автоматизована система тестування, порядок застосування якої не визначений.**

Таким чином, **необхідним є встановлення єдиної системи комп'ютерного тестування, що використовуватиметься для оцінки компетентності моряків.**

5. Пунктами 30 та 41 проєкту Положення про звання регулюються питання видачі морякам свідоцтв фахівця та умови їх отримання на новий термін.

Однак, вимоги до порядку підтвердження кваліфікації та дипломування осіб командного складу суден та суднової команди морських суден **з видачею свідоцтв фахівця** визначені Порядком підтвердження кваліфікації та дипломування осіб командного складу суден та суднової команди морських суден, затвердженим наказом Міністерства інфраструктури України від 18 жовтня 2013 р. № 813, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 07 листопада 2013 р. за № 1907/24433 (далі – Порядок № 813).

6. Пунктом 4 проєкту Положення про звання надаються визначення термінам «Кодекс МГП» та «Полярний кодекс».

Однак, **проєктом Положення про звання не визначається умов видачі морякам свідоцтв фахівця за цими кодексами.**

7. Пунктами 22, 24, 28, 30, 37, 39 та 40 проєкту Положення про звання пропонується врегулювати порядок видачі кваліфікаційних документів капітанами морських портів та їх служб.

Однак, на цей час ці процедури визначені Порядком видачі кваліфікаційних документів особам командного складу суден та суднової команди морських суден, затвердженим наказом Мінінфраструктури від 18 жовтня 2013 р. № 812, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 14 листопада 2013 р. за № 1950/24482 (далі – Порядок № 812), **положення якого не відповідають вимогам запропонованого проєкту Положення про звання.**

Разом із тим, пунктом 3 проєкту Постанови КМУ передбачено, що Мінінфраструктури має забезпечити приведення власних нормативно-правових актів у відповідність із цією постановою у двомісячний строк з дня опублікування цієї постанови.

Таким чином, може скластися ситуація, коли процедури видачі кваліфікаційних документів моряків будуть одночасно **часткового регулюватися двома різними нормативно-правовими актами: Положенням про звання та Порядком № 812.**

Враховуючи вищевикладене, ПРМТУ вважає необхідним **ДО погодження проєкту Положення про звання** провести оцінку проєкту змін до Порядку № 812 з метою однозначного встановлення процедур видачі морякам кваліфікаційних документів.

8. Запропонована редакція проєкту Положення про звання не відповідає вимогам Закону України «Про освіту», у тому числі в частині встановлення особливостей підтвердження професійної кваліфікації випускниками закладів професійно-технічної та вищої морської освіти

Законодавством України не визначені процедури схвалення закладів фахової передвищої або вищої освіти, які здійснюють підготовку за морськими спеціальностями, як і не визначений сам перелік спеціальностей, за якими можуть присвоюватися звання осіб командного складу морських суден, на підставі ліцензії, виданої Міністерством освіти та науки України (або на підставі іншого дозвільного документу виданого відповідно до законодавства іноземної держави).

Також законодавством України не визначені процедури схвалення курсів підвищення кваліфікації моряків та процедури схвалення програм обов'язкової підготовки моряків навчально-тренажерними закладами.

9. Міністерством інфраструктури України під час опублікування проєкту Положення про звання порушено вимоги Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», у тому числі в частині підготовки аналізу регуляторного впливу та оприлюднення проєктів регуляторних актів з метою одержання зауважень і пропозицій.

Відповідно до пункту 2 проєкту Положення про звання, його дія поширюватиметься на осіб командного складу, а також на державні кваліфікаційні комісії, **схвалені морські заклади фахової передвищої та вищої освіти, Морську адміністрацію, державне підприємство «Сервісний центр морського та річкового транспорту»**, капітанів морських портів.

Заклади освіти є суб'єктами господарювання – юридичними особами публічного чи приватного права, основним видом діяльності яких є освітня діяльність.

Крім того, як зазначено вище, прийняття проєкту Положення також матиме вплив на діяльність навчально-тренажерних закладів – підприємств, організацій або установ, що проводять підготовку моряків **за схваленими Морською адміністрацією програмами обов'язкової підготовки.**

Відповідно до статті 8 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», стосовно кожного проекту регуляторного акта його розробником готується аналіз регуляторного впливу.

Аналіз регуляторного впливу готується до оприлюднення проекту регуляторного акта з метою одержання зауважень та пропозицій.

Якщо проект регуляторного акта одночасно містить норми, що регулюють господарські відносини або адміністративні відносини між регуляторними органами чи іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, та норми, що регулюють інші суспільні відносини, а також індивідуально-конкретні приписи, то аналіз регуляторного впливу готується лише щодо норм, які регулюють господарські відносини або адміністративні відносини між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання.

Однак, Мінінфраструктури не забезпечено дотримання вимог цього закону, внаслідок чого створені ризики для оскарження процедури підготовки та прийняття проекту Положення про звання.

Враховуючи вищевикладене, ПРМТУ пропонує:

1. Невідкладно утворити робочу групу з **комплексного (системного) напрацювання взаємоузгоджених проєктів нормативно-правових актів** у сфері підготовки, оцінки компетентності моряків та видачі їм кваліфікаційних документів. До складу робочої групи залучити представників закладів освіти, асоціацій та об'єднань навчально-тренажерних закладів, громадських об'єднань та професійних спілок моряків.

2. Розробити та оприлюднити для громадського обговорення проєкт нормативно-правового акту, яким визначатиметься механізм функціонування ІТС у сфері підготовки, оцінки компетентності моряків та видачі кваліфікаційних документів моряків.

3. Розробити, затвердити та оприлюднити План організаційно-технічних заходів із забезпечення проведення державної експертизи КСЗІ ІТС у сфері підготовки та дипломування моряків.

4. Новою редакцією проєкту Положення про звання встановити:

1) порядок формування державних кваліфікаційних комісій, залучення осіб для роботи у якості голів та членів ДКК, порядок оплати їх

роботи, а також відповідальність голів та членів ДКК за прийняті ними рішення;

2) єдині вимоги до порядку підтвердження кваліфікації, включно з однозначним визначенням виду системи комп'ютерного тестування, що буде використовуватися для оцінки компетентності моряків;

3) порядок оскарження рішень, що можуть бути прийняті посадовими особами на кожному етапі надання послуг морякам, а також порядок реалізації рішень при задоволенні вимог скаржника.

5. Розробити проєкт наказу Міністерства інфраструктури України про втрату чинності або про внесення змін до:

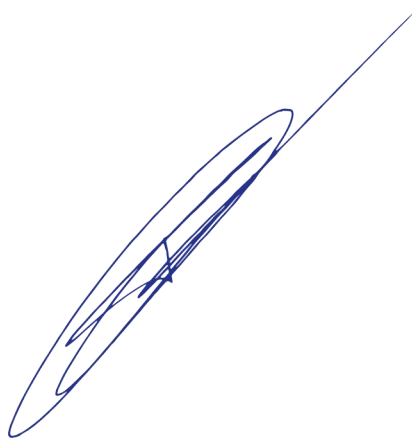
- Порядку роботи Державних кваліфікаційних комісій, затвердженого наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 07 травня 2007 р. № 377, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23 травня 2007 р. за № 529/13796;

- Порядку видачі кваліфікаційних документів особам командного складу суден та суднової команди морських суден, затвердженого наказом Міністерства інфраструктури України від 18 жовтня 2013 р. № 812, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 14 листопада 2013 р. за № 1950/24482;

- Порядку підтвердження кваліфікації та дипломування осіб командного складу суден та суднової команди морських суден, затвердженого наказом Міністерства інфраструктури України від 18 жовтня 2013 р. № 813, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 07 листопада 2013 р. за № 1907/24433;

- Порядку ведення єдиного Державного реєстру документів моряків України, затвердженого наказом Міністерства транспорту України від 08 січня 2003 р. № 3, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04 лютого 2003 р. за № 86/7407.

**Голова
Професійної спілки робітників
морського транспорту України**

О.І. Григорюк